

Z odborné literatury

Špička I et al. *Mnohočetný myelom a další monoklonální gamapatie*. Praha: Galén 2005. 128 stran. ISBN 80-7262-330-3

V nakladatelství Galén vyšla v roce 2005 dlouho očekávaná kniha docenta Ivana Špičky a spoluautorů věnovaná mnohočetnému myelomu a dalším monoklonálním gamapatiím o rozsahu 128 stran. Z knihy mohou čerpat poučení pro svoji klinickou praxi jak hematologové a internisté, tak i laboratorní pracovníci, neboť hlavní autor dal dostatek prostoru i specialistům z laboratoří. A tak kniha představuje ucelený pohled nejen na klinický obraz jednotlivých gamapatií, ale dává také nahlédnout do molekulární podstaty těchto nemocí.

Z úvodu, který je věnován patofyziologii, patří jistě uznání autorkám kapitoly o cytogenetice. Cytogenetika prochází bouřlivým technologickým rozvojem a v oblasti krevních chorob se stává základní prognostickou informací. Autorkám kapitoly se podařilo tuto komplikovanou problematiku podat velmi přehledně a pochopitelně i pro lékaře nezbedlé v této vědní disciplíně.

Další kapitoly jsou věnovány jednotlivým vyšetřením, která jsou základem stanovení diagnózy. Zásadní pro stanovení diagnózy je vždy histologie, a tak nemůže být překvapením,

že morfologii věnovali autoři dostatek místa a rozebírají možnosti i limitace jednotlivých histologických metod a vše ilustrují odpovídajícími histologickými fotografiemi. Následující kapitoly jsou věnované zobrazovacím metodám a speciálním laboratorním postupům pro průkaz a kvantitativní stanovení monoklonálního imunoglobulinu.

V části věnované klinickým otázkám jsou pak probírány následující nozologické jednotky: monoklonální gamapatie nejistého významu, jednotlivé formy mnohočetného myelomu (doutnající myelom, nesekreторický myelom), solitární kostní plazmocytom, plazmacelulární leukemie, primární AL amyloidóza, Waldenströmová makroglobulinemie.

Poslední část knihy je věnována jednotlivým léčebným alternativám.

Uvedené nozologické jednotky a léčebné postupy jsou charakterizovány velmi přehledně a stručně, bez zabíhání do podrobností či problematických variant.

Knihu lze doporučit všem lékařům, kteří se chtějí v této problematice rychle orientovat. Nicméně stručnost a přehlednost se vždy musí pojit s tím, že nemůže být vyčerpána uve-

dená problematika do úplné hloubky dnešního poznání, a proto z druhé strany čtenáři nemohou očekávat odpověď na všechny otázky, které přináší praxe. Abych ilustroval, co tím myslím, tak například na straně 61 se uvádí, že ložiskový plazmocytom se léčí lokální tumoricidní radioterapií. Čtenář však již zde nenajde informaci o doporučené dávce, která u tumorů průměru nad 5 cm musí být větší než u menších ložisek, a že se u extrémně velkých ložiskových plazmocytomů doporučuje kombinace chemoterapie a radioterapie, neboť se velké tumory z plazmatických buněk chovají poměrně rezistentně.

Uvedené konstatování však v žádném případě nechce být kritikou knihy. Jakmile by totiž autoři zabředli do podrobností, byla by výsledkem mnohem objemnější kniha, a tím pádem méně přehledná.

*prof. MUDr. Zdeněk Adam, CSc.
Interní hematologická klinika
LF MU a FN Brno, pracoviště Bohunice
www.fnbrno.cz
e-mail: z.adam@fnbrno.cz*

Doručeno do redakce: 13. 12. 2005

Vokurka S et al. *Ošetrovatelské problémy a základy hemoterapie*. Praha: Galén 2005. 140 stran. ISBN 80-7262-299-4.

V nakladatelství Galén vyšla koncem roku 2005 relativně útlá (140 stran), ale o to zajímavější knížka s názvem Ošetrovatelské problémy a základy hemoterapie. V podtextu je uvedeno,

že se jedná o učební texty a ošetrovatelské intervence nejen pro sestry z oboru hematologie a onkologie.

Knihu sepsal dvacetičlenný autor-ský kolektiv pod vedením MUDr. Sa-

muela Vokurky. Autory jsou zkušení lékaři s hematologickým a onkologickým vzděláním a bohatou praxí u dospělých nemocných i u dětí, magistry a bakalářky ošetrovatelství

a zdravotní sestry z pěti center intenzivní hematologické, resp. onkologické péče v ČR. Dílo bylo konzultováno s pracovníky úseku ošetrovatelství v Plzni.

Složení autorského týmu je zárukou vysoce odborného a přitom bohatými praktickými zkušenostmi podloženého textu o nejzávažnějších ošetrovatelských problémech u lůžka nemocných. O rozsahu ošetrovatelské problematiky, se kterou se můžeme v textu seznámit, svědčí názvy kapitol: 1. Iritiční flebitidy a extravazace cytostatik; 2. Nevolnost (nauzea) a zvracení; 3. Oslabení obranyschopnosti (imunity) a infekce; 4. Zvýšená tělesná teplota a horečka; 5. Bolest; 6. Únava při nádorovém onemocnění; 7. Poškození sliznic dutiny ústní; 8. Poškození kůže a alopecie; 9. Průjemy; 10. Zácpa (obstipace) a ileus; 11. Krvácivé poruchy a krvácení; 12. Trombofilní stav a žilní trombóza (flebotrombóza); 13. Centrální žilní vstupy – manipulace a péče; 14. Základy hemoterapie pro sestry (transfúze erytrocytů, trombocytů a plazmy).

Struktura jednotlivých kapitol je orientována na specifické problémy pacienta – příčiny jejich vzniku, rizikové faktory, příznaky a klinické projevy, základní vyšetření a diagnostiku. U každého problému jsou stanoveny cíle ošetrování s jasně definovanými požadovanými ukazateli a návrhy obecných a specifických ošetrovatelských opatření. V závěru kapitol je upozorněno na nejčastěji se vyskytující chyby a omyly. Struktura kapitol je vysoce racionální, ale čtivá a je z ní patrná maximální snaha o praktickou využitelnost knihy. V přehledných tabulkách jsou shrnuty obecné a specifikované ošetrovatelské intervence a stručně jsou uvedeny i nejčastější ošetrovatelské chyby.

Každá kapitola je ukončena testem k ověření znalostí, který je koncipován formou výběru odpovědi ze čtyř nabídek. Na konci testu jsou uvedeny správné odpovědi.

Učebnice se věnuje problematice ošetrovatelské péče a z hlediska šíře svého záběru poskytuje nezbytné od-

borné i praktické znalosti pro zvládnutí nejzávažnějších ošetrovatelských problémů u lůžka prakticky všech nemocných. Taková učebnice je v našem zdravotnictví nesmírně potřebná a v seznamu učebnic ošetrovatelství u nás dosud spíše výjimečná.

Problematika, kterou kniha řeší, je vysoce aktuální. Kniha je racionálně a prakticky strukturována a lze ji doporučit pro studium i jako praktickou příručku pro denní praxi pro všechny pracovníky ošetrovatelské péče na všech lůžkových odděleních nemocnic. Kniha je i vhodným studijním materiálem pro studenty ošetrovatelství a řada informací bude jistě zajímavá i pro studenty medicíny a lékaře, kteří mají o problematiku ošetrovatelské péče zájem.

prof. MUDr. Karel Indrák, DrSc.
Hemato-onkologická klinika LF UP
a FN, Olomouc
www.fnol.cz
e-mail: indrak@fnol.cz

Doručeno do redakce: 28. 12. 2005

Stárka I, Zamrazil V et al. Základy klinické endokrinologie. 2. rozšířené vydání. Praha: Maxdorf 2005. 378 stran. ISBN 80-7345-066-6.

Monografie autorů Endokrinologického ústavu v Praze vychází jako 2. rozšířené vydání knihy z roku 1997 a je určená pro endokrinology, internisty, pediatri a lékaře, pečující o endokrinní pacienty. Obsahuje základní a přehledné informace z oboru endokrinologie. Úvodní kapitola se zabývá stručnou patofyziologií endokrinního systému, další část je věnována epidemiologii a diagnostice v endokrinologii, jak laboratorní včetně dynamických testů, tak zobrazovacím metodám a dále základům hormonální farmakoterapie.

Další kapitoly se věnují postupně onemocnění hypotalamu a hypofýzy, štítné žlázy, příštítných tělísek a nad-

ledvin, přehledně jsou zde popsány hyperfunkční a hypofunkční stavy, jejich diagnostika, klinický obraz i terapie. Samostatná kapitola je věnována kalciofosfátovému metabolismu, jeho poruchám a metabolickým osteopatiím, dále endokrinně podmíněným chorobám gonád a možností jejich terapie, včetně hormonální substituční terapie v období klimakteria a hormonální antikoncepci. V další části se autoři zabývají diagnostikou a terapií diabetes mellitus včetně patofyziologie systému regulace glykemie, vazby diabetu a ostatních endokrinopatií a kapitoly věnované hypoglykemii. Součástí publikace jsou i kapitoly věnované

gastrointestinálním hormonům a hormonům příjmu potravy.

Text monografie je přehledný, stručný a doplněný řadou tabulek a schémat, obsahuje i praktické údaje z diagnostiky a terapie nemocí žláz s vnitřní sekrecí. Lze ji doporučit nejen endokrinologům, internistům a praktickým lékařům, ale i jako postgraduální učebnici pro lékaře před atestací.

MUDr. Věra Olšovská
II. interní klinika LF MU a FN u sv.
Anny, Brno
www.fnusa.cz
e-mail: vols@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 28. 12. 2005